

4. Campany, Robert Ford. Strange Writing: Anomaly Accounts in Early Medieval China. SUNY, New York, 1996:ix, 99.

5. Соціальне кредитування у Китаї: тоталітарна система контролю чи крок до безпечного життя. URL: <https://nachasi.com/tech/2021/11/03/china-social-credit-system/> (дата звернення: 18.11.2023).

УДК 781.7.784

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-347-0-6>

Гура В. В.

ORCID: 0000-0002-7618-8113

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри музикознавства та культурології

Сумський державний педагогічний університет

імені А. С. Макаренка

м. Суми, Україна

КИТАЙСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ: ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЇ, СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОСТІ

Ключові слова: народна китайська пісня, жанр, музичні особливості, китайський фольклор, класифікація, систематизація, народнопісенна творчість.

В умовах сьогодення, глобалізованому та диджиталізованому світі, Китай вважається одним із найрозвиненіших економічних, політичних та етнічних центрів світу. Виникає інтерес до вивчення музичної культури, національних традицій країни. Музика Китаю, зокрема народна пісня – самостійне явище, яке має свою історію, традиції, тенденції розвитку, структуру й особливості.

Проблема вивчення народнопісенної культури Китаю в системі мистецтвознавства, педагогіки, фольклористики є досить актуальною. Адже китайська музична культура має колосальне розмаїття художньо-образного світу, особливостей жанру, форм, мислення, етичних і моральних принципів, високий духовний потенціал, національну характерність, культурно-історичну винятковість тощо. Глибоке стародавнє коріння спонукає не тільки до вивчення а і до пропагування, збереження народнопісенних традицій Китаю.

Концепцію вивчення китайської народної пісні в контексті культури й мистецтва країни, зокрема основні методи дослідження національних традицій, представлено у працях з історії музики та музичного фольк-

лору (ДіанМінДунь, Ван Іоа Хуа, Вей Дзюнь, Дін Шан Де, Лі Чунь І, Мяо Дінь, Сун Я Сюнь, Хе Цзіань Янь, ЧанЛіін, Чжен Цу Сіан, Чжоу Цінь Цінь).

Існує жанрове розмаїття китайської народної пісні на регіонально-діалектній підставі. Кожен регіон Китаю має історично сформований спосіб життя, який відображається у звичаях, обрядах, мові, діалекті, особливостях харчування, одязі тощо, а отже, яскраво характеризується своєю самобутньою народною піснею.

У своїх наукових дослідженнях Вей Дзюнь пропонує жанрову класифікацію китайської народної пісенної творчості [1, с. 160]. Як єдиний критерій для класифікації він вибирає функціональний, соціально зумовлений підхід. Таким чином виокремлюються чотири моделі пісенної творчості: лао цзо ге (трудова пісня); шан тен ге (лірико-протяжна пісня); чін су ге (родинно-побутова пісня); шо чан (пісня-сказання).

Ці жанрові спрямування потім деталізуються й розширюються на жанрові типи і підтипи.

Трудова пісня виконує функцію ритмічної організації праці, їй притаманна колективність виконання, можлива наявність соліста та хору.

Музична форма пісень повністю залежить від трудового процесу, зазвичай має три розділи:

1) заспів соліста (найчастіше 8 тактів), що «налаштовує» темп роботи, звідси – певний темпоритм і ладотональність;

2) основний розділ, довжина якого залежить від часу виконання роботи;

3) розділ, що виконується під час завершення роботи (часто 4 такти).

Трудова пісня лао цзо ге має найбільш розгалужену жанрову структуру і залежить від природно-географічного регіону, основного виду діяльності людей, що проживають у цій місцевості, її етнокультурних характеристик. Так утворюються відповідні жанрові типи: у разі підіймання ваги ([zhong li]); сільськогосподарські пісні ([long shi]); під час роботи на воді ([chuan fu]).

Зокрема, до пісень, які виконують під час підіймання ваги, належать: тiao дан ге ([tiao dan ge]), у яких для переносу ваги використовується коромисло; да хан ге ([da hang ge]), що виконуються під час колективної роботи з молотом; пісні лісорубів фа му ге ([fa mu ge]); да е ге ([da e ge]), що виконуються під час утрамбування землі для будови будинків; пісні каменотесів цай ши ге ([cai shi ge]).

Також існує розподіл трудових пісень у разі роботи на воді (біля річок, озер або морського узбережжя). Тут виділяються: пісні бурлаків чуан жиан ге ([chuan jiang ge]); пісні чуан фу ге ([chuan fu ge]), що виконуються під час проходження річкових порогів; пісні, що виконуються на каное – чен чуан ге ([cheng chuan ge]).

Серед сільськогосподарських пісень виокремлюються: пісні да май гэ ([da mai ge]), які співаються під час відбивання зерен від стручків; млинарські пісні че шуй ге ([che shui ge]); пісні косарів хао цао ге ([hao cao ge]).

Лірико-протяжні пісні шан тен ге (у перекладі «горно-стєпова пісня») виконуються вдалечині від людей, наодинці з горами ([shan]) та степами ([ten]). Ці пісні втілюють емоційно-психологічну функцію, їм притаманне індивідуальне виконання, широкий діапазон мелодії, специфічні вокально-виконавські прийоми (квартові поспівки, які імітують вигуки; глісандуючі октавні ходи, що виконуються на один склад; використання форшлагів, тремоло для підкреслення найбільш улюблених мотивів мелодій; ферматні затримання найбільш зручних та яскравих для виконавця звуків; фальцетне виконання нот верхнього регістру в мелодіях широкого діапазону; манера виконання поєднує крикливість, напруженість, відкритість звуку та «протягування» складів для їх більш чіткої вимови). Отже, технічні прийоми виконання вимагають певних вокальних навичок.

Музична форма лірико-протяжних пісень має переважно імпровізаційний характер.

Відповідно до географічних особливостей регіонів (гір і рівнин) виділяються два різновиди пісень: шан тен ге: шан ге ([shan ge]) – пісні гірських районів; тен ге ([tian ge]) – пісні рівнинних і степових районів. Ці жанрові типи, зі свого боку, діляться на підтипи, що спостерігаються в різних провінціях Китаю.

В родинно-побутових піснях чін су ге змальовуються картини життя народу, його звичаї, обряди, втілюються специфічні риси характеру, притаманні певній народності або регіону. Зазвичай ці пісні невеликі за розмірами. До них належать: дитячі пісні ер ге ([er ge]); побутові чін чу ге ([qing qu ge]); обрядові су ши ге ([xu shi ge]).

Науковець Чан Ліін пропонує інший жанровий розподіл китайських народних пісень: хаоцзи (трудова пісня); горські пісні; побутові пісні.

Трудові пісні хаоцзи поділяються на: хаоцзи будівництва; хаоцзи, пов'язані із земельними роботами; хаоцзи в майстернях; хаоцзи, пов'язані з рибною промисловістю та ін. У заспіві пісні зазвичай міститься основний текст хаоцзи. Його музика відрізняється варіантністю, переважно висхідного руху, у відносно високому регістрі, має героїчний характер.

Побутові пісні діляться на 4 групи: романс, скерцо, дитячі пісні та пісні, пов'язані з традиційними обрядами та звичаями. Мелодії романсу зазвичай плавні та м'які. Скерцо – оптимістичне, «живе», має цікавий сюжет. Дитячі пісні – яскраві, пов'язані з ігровими моментами. На відміну від останніх, обрядові пісні мають складну музичну форму, декілька частин, містять інструментальні інтерлюдії тощо.

Горські пісні можна поділити на пісні, які мають широкий діапазон (гао ціан); середній (пін ціан), вузький (ей ціан).

Китайська народна пісня, як мистецька форма, мистецький феномен, тісно пов'язана з історією країни, відображає рівень культури, відповідає історико-культурній ситуації, образам, жанрам, стилістичним особливостям музичного фольклору.

Література:

1. Вей Дзюнь. О жанровой структуре традиционного вокально-исполнительского искусства Китая. Проблемы становления инновационных подходов у современной освіті. Харків, 2004. С. 160–171.
2. Вей Дзюнь. Особенности развития вокальных жанров традиционной музыки Китая. Научный вестник Национальной музыкальной академии Украины ім. П. І. Чайковського. Выпуск 40. Музичне виконавство. Книга 10. Київ, 2003. С. 241–251.
3. Китайська цивілізація: традиції та сучасність : матеріали XIV Міжнародної наукової конференції, 5 листопада 2020 р. Київ, 2020. 496 с.

UDC 1(091) : 316.722

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-347-0-7>

Danylova T. V.

ORCID: 0000-0002-0297-9473

Ph.D. in Philosophy, Associate Professor,

Senior Researcher at the Laboratory of Methodology of Psychosocial and Political-Psychological Research

Institute for Social and Political Psychology

of the National Academy of Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine;

Visiting Researcher at the Graduate School for Social Research

Institute of Philosophy and Sociology

of the Polish Academy of Sciences

Warsaw, Poland

ON THE CONFUCIAN VISION OF A PERFECT HUMAN

Key words: Chinese philosophy, Confucius, Heaven and Earth, human nature, noble human.

Within the ancient Chinese philosophical tradition, a human was seen as one of the myriads of living things – he/she is one of the components involved in the process of constant changes. Chinese sages believed that